

เทศน์เช้า วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจเนาะ ตั้งใจเตือนสติตัวเราเอง ถ้าสติเราเอง เห็นไหม ให้เห็นว่าเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปปรินิพพาน นี่เทศน์สั่งสอนมาตลอดคนะ ฉันทอาหารของนายจุนทะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงอายุสังขารตั้งแต่วันมาฆบูชา อีก ๓ เดือนข้างหน้า เราจะปรินิพพาน ก็นับวันมาเรื่อย วันสุดท้ายบิณฑบาต ฉันทอาหารของนายจุนทะ แล้วเดินไปจะไปนิพพาน จะไปนิพพานนะ ไปถึงกลางทาง “อานนท์ เธอพับสังฆาฏิเป็น ๔ ชั้น เราจะพักผ่อน”

ไปถึงกลางทาง หิวน้ำมาก “อานนท์ เธอไปตักน้ำเถิด เราตลาคคระหายเหลือเกิน”

พระอานนท์ไปเห็นน้ำขุ่นขี้บ เพราะเกวียนเพิ่งผ่านไป เห็นไหม นิมนต์ให้ไปฉันทข้างหน้าด้วยความเคารพรัก

แต่ด้วยความเคารพรักขนาดไหน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “อานนท์ เรากระหายเหลือเกิน ตักมาเถิด”

พอพระอานนท์จะไปตัก สิ่งที่น่าที่มันขุ่นๆ โสเฉพาะตรงที่ตักนั้น เราจะเห็นว่าแม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทิ้งไว้ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยมันก็คือเจ็บไข้ได้ป่วย ความเจ็บไข้ได้ป่วย จิตใจ เห็นไหม จิตใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเทศนาว่าการ ร่างกายเรานี้เปรียบเหมือนเกวียนที่ขรคร่าคร่า มันจะต้องพังไปข้างหน้าแน่นอน มันต้องพังไปข้างหน้า แต่มันไม่มีความวิตกกังวล ถ้ามีความวิตกกังวลในหัวใจนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เวลาเทศน์สอนภิกษุทั้งหลาย “ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล โคนหัวแล้ววันนี้เธอปฏิบัติไปเลย”

แล้วเวล่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะนิพพาน เข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสนัญญาตนะ นี้เข้าสมาบัติ เวลาเข้าสมาบัตินะ ถ้าจิตใจของเรา เราทำสมาธิ เราทำเกือบเป็นเกือบตายนะ ทำสมาธิเรายังทำไม่ได้เลย ถ้าจิตมันวิตกกังวล จิตมันคิดต่างๆ มันจะทำอย่างนี้ได้ไหม

นี่เข้าฌานสมาบัติถอยเข้าถอยออก พระอรหันต์ล้อมรอบ พระอรหันต์นั่งอยู่เต็มไปหมดเลยนะ พระอุบาลีเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่พระอุบาลีเป็นผู้ชำนาญการในธรรมวินัย ในเรื่องวินัยพระอุบาลีชำนาญการมาก ก็มีความสงสัยขึ้นมาว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานหรือยัง เพราะนอนอยู่

นี่ทำกิจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เข้าฌานสมาบัติอยู่ พระอนุรุทธะ พระอนุรุทธะเลิศในทางรู้วาระจิต จิตนั้นตามจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นใจ เห็นว่ายังตอนนี้เข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน ตามไป พอดตามไป พอระหว่างกลางใจ ตั้งแต่รูปฌาน อรูปฌาน ระหว่างนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจธรรมอันนั้น ธรรมชาติเคลื่อนออกไป พอออกไป พระอนุรุทธะรู้เห็น

นี่ให้เห็นว่าแม้แต่ร่างกายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังต้องทิ้งไว้ พอทิ้งไว้แล้วเวล่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปแล้วมันจะเกิดเหตุ เกิดเหตุเวลาเผาแล้ว เวลาเผาร่างขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วจะแตกพระธาตุกันอย่างไร

สิ่งที่ร่างกายนั้น แม้แต่ทำคุณงามความดีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กษัตริย์สมัยพุทธกาลแย่งชิงกัน แต่พราหมณ์มาแบ่งให้เสมอภาคกัน นี่ให้เสมอภาค ไม่ให้เกิดการแย่งชิงกัน นั่นคือการแสวงหาของเขา เวลาความเคารพศรัทธาของเขา แต่ของเราละ สิ่งที่เราหาของเราละ หาความสุขได้ไหม? แต่เราหาได้ เราหาได้เพราะอะไร เพราะว่าเราเสพสุขของเรา

ปัจจัยเครื่องอาศัยเราอาศัยเพื่อดำรงชีวิตนี้ เราว่าสิ่งนี้เป็นสุขๆ เราไปติดความสุขแบบนี้ สุขแบบโลกใจ แต่เวลาเรามาประพฤติปฏิบัติกัน เราพยายามหาความจริง หาสัจธรรมอันแท้จริง ถ้าจิตใจมันปล่อยวางมานะ คนทำความสงบของใจเข้ามาได้ ถ้าเข้าอัปนาสมาธิ จิตสงบเข้ามาแล้วมันวางร่างกายนี้ มันสักแต่ว่ารู้ คำว่า “สักแต่ว่ารู้” มันไม่รับรู้ร่างกายนี้ ไม่รับรู้สิ่งต่างๆ เลย มันเป็นเอกเทศของมันได้

แต่ถ้ามันเป็นผลของวิญญะ ไม่ได้ ไม่ได้เพราะว่ากายกับใจ ไม่มีปฏิสนธิวิญญาน เราจะเกิดเป็นมนุษย์ไม่ได้ ไม่มีปฏิสนธิวิญญาน จะเกิดในวิญญะนี้ไม่ได้ ปฏิสนธิวิญญาน จิตไม่เคยตายๆ เวียนว่ายตายเกิด เวียนว่ายตายเกิดไป การเวียนว่ายตายเกิด เพราะเวียนว่ายตายเกิดมามันเป็นผลของวิญญะ มันเป็นสังขารอันหนึ่ง สังขารมันมีกายกับใจ ทีนี้เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรื่องอื่นสิ่งนี้ขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเรื่องอื่นสิ่งนี้ขึ้นมาถึงวาระธรรมและวินัย สังขาร ให้เราได้ศึกษา ศึกษามาแล้วให้เราประพฤติปฏิบัติ

มันอยู่ที่อำนาจวาสนาของคน อำนาจวาสนาของคนศึกษาแล้วศึกษาเป็นความรู้ของเรา เรามีปัญญา เรามีความรู้ต่างๆ เราว่าเรามีความรู้ของเราแล้ว เราเข้าใจธรรมะแล้ว เข้าใจก็เข้าใจ โดยโลก เข้าใจโดยสามัญสำนึก สามัญสำนึกมันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมให้เราอาศัยได้ไง พออาศัยได้ เห็นไหม จิตใจเรามีวัฒนธรรม เรามีการเสียดสละ เรามีการเกื้อกูลต่อกัน สังคมร่วมเย็นเป็นสุข ร่วมเย็นเป็นสุขเพราะอะไร เพราะจิตใจเป็นธรรม จิตใจเป็นธรรมไง นี่ธรรมของโลก

แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราเอาจริงเอาจังขึ้นมา เวลาเราศึกษาธรรม ชาตินี้จะสิ้นสุดแห่งทุกข์ให้ได้ ชาตินี้เราจะพ้นทุกข์ให้ได้ เราคิดว่าเราทำได้เลย แต่พอมานะเอาจริงเอาจังขึ้นมา เห็นไหม กิเลส ถ้ามันเห็นว่าเราเร่ร้อน เรายังอยู่ใต้อำนาจของมัน มันยังหลอกลวงให้เราใช้ชีวิตเป็นปกติ มันนอนอยู่ในใจของเราด้วยความสบายใจของมัน แต่ถ้าวันไหนเรามีความตั้งใจ เราจะทำประพฤติปฏิบัติ เราจะตั้งสติขึ้นมา กำหนดพุทโธขึ้นมา กำหนดพุทโธเพราะอะไร เพราะทำ ความสงบของใจ เพราะใจ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดเอง “สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบ ไม่มี” เขากลับใจ กลับเราไปรู้ ไปเห็นว่าความจริงที่ละเอียดกว่านี้ ความสุขที่จิตนี้มันสงบขึ้นมา มันมีจริงใจ

ถ้ามันจริงขึ้นมา เห็นไหม จิตใจดวงนี้มันจะตื่นตัว จิตใจดวงนี้มันจะชวนขวายของมัน จะชวนขวายของมัน นี่กิเลสมันเดือดร้อนแล้ว เพราะกิเลสมันจะเดือดร้อนอย่างนั้นมันถึงได้มีเล่ห์เหลี่ยมให้เราอัปจนอยู่ในอำนาจของมันไง ถ้าอัปจนในอำนาจของมัน เราทำอะไรก็ได้มันก็มีความสะดวกสบายไป ฉะนั้น เวลาเราจะไปประพฤติปฏิบัติขึ้นมาถึงว่าทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้ ทำไมมันทุกข์ยากขนาดนี้

ทุกข์ยาก เพราะว่า ขิปปาภิญญา คนที่สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา เขาปฏิบัติคนเดียว เขาปฏิบัติคนเดียวเขาเป็นพระอรหันต์ไปเลย ให้อุทิศทุกข์ยากของเราเพราะเราสร้างอำนาจวาสนาบารมี

อย่างไร้ เราสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาด้วยมีสติมีปัญญา โดยระลึกถึงชีวิตของเรา ทรัพย์ที่เราหามาเป็นหน้าที่การงานของเรา เราก็ต้องหา เราก็แสวงหา เพราะคนเกิดมาต้องมีปัจจัย เครื่องอาศัย เราก็หามาเพื่อดำรงชีวิต แล้วชีวิตนี้เอาไว้ทำไมล่ะ เห็นไหม

ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่าเราเสียสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เราจะเสียสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต เราจะเสียชีวิตเพื่อรักษาธรรม รักษาธรรม สังฆธรรมอันนั้นใจ แต่เราจะเสียทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ แต่เราไปหาทรัพย์ เราหาสิ่งต่างๆ เพื่ออวัยวะ เพื่อร่างกาย เพื่อความสุขของเราไง ถ้าความสุขของเรา นี่ความสุข ความสุขแบบโลก ความสุขแบบโลกมันเป็น อามิสสิ่งที่ผลกระทบบ้างขึ้นมา

แต่ความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เวลาคนทำความสงบของใจขึ้นมา จิตมันสงบได้ มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์มาก มันพูดไม่ถูก มันพูดไม่ถูก เห็นไหม นี่ธรรมขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้แบบนี้ แต่เราทำได้จริงหรือทำไม่ได้จริง

ถ้าเราทำได้จริง เวลาเราจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็ต้องต่อสู้ ต้องมีความเข้มแข็ง ถ้ามีความเข้มแข็งต่อสู้กับกิเลสที่เป็นนามธรรม กิเลสที่เป็นนามธรรม ของที่เป็นนามธรรมมันแทรก ซึมเข้าไปในทุกอณูความรู้สึกนึกคิดของเรา แล้วเราทำสิ่งใดมันเจือปนมาตลอด เห็นไหม เจือปน หมายถึงสมุทัยมันบวกรวมมาตลอด มันบวกรวมมา

เราทำสิ่งใด มันรู้เลยว่าเราอยู่ในอำนาจของมัน มันก็สบายใจ นี่เรารู้ เราเข้าใจ เราว่าเราอยาก เป็น อยากทำ อยากดี อยากเด่น อยากเป็นหมดแหละ แต่เอาจริงๆ พอไปปฏิบัติแล้วล้มลุก คลุกคลานแล้ว ล้มลุกคลุกคลาน เราเผชิญกับความจริง ถ้าความจริงเป็นแบบนั้น ถ้าเราทำได้จริง เห็นไหม ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ของท่านฝึกฝนของท่านมาก่อน เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า ธรรมะอยู่ปากตายๆ เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลามันเจ็บปวดขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นมา มีอุกฤษฏ์ขึ้นมา มันบอกว่าจะเป็นจะตาย จะเป็นจะตาย

ถ้าจะเป็นจะตาย ขอคุณน้ำ อะไรตายก่อน อะไรตายก่อน อะไรตายหลัง ถ้าอะไรตายก่อน ตายหลัง มันเอาสิ่งนี้มาขู่เราไม่ได้ ถ้ามันว่าอะไรตายก่อน ตายก่อนเราก็ยอมจำนนกับมันไปหมด เลย แต่ถ้าเราเอาจริงเอาจริง ธรรมะอยู่ปากตาย ถ้าเรามีสติมีปัญญาต่อสู้กับมัน อะไรมันจะตาย มันไม่มีอะไรตายหรอก มันเป็นความกลัวของมันเอง มันไม่มีสิ่งใดตาย เห็นไหม

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าชำระล้างกิเลสแล้ว สะอาดบริสุทธิ์ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งทีเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน เห็นใหม่ มันไม่มีอะไร มันไม่มีอะไร เพราะเป็นอกุปปชรรรมๆ ใจมันเป็นธรรมทั้งแท่งอยู่แล้ว เอโก ชัมโม ใจที่เป็นหนึ่ง หนึ่งเดียว เอก์ นาม ก็ หนึ่งไม่มีสอง

โลกเราเป็นของกลุ่มทั้งนั้น เกิดกับตาย ขาวกับดำ ทุกข์กับสุข สิ่งทีแสวงหามา ได้มา เดียวก็ เสียไป ไม่มีอะไรเป็นหนึ่งเลย เป็นของกลุ่มทั้งนั้น ฉะนั้น เวลาจิตใจทีมันเป็หนึ่ง เอก์ นาม ก็ จิตทีมัน เป็นหนึ่งแล้ว มันเป็หนึ่ง มันไม่มี มันไม่มีเป็นไม่มีตาย มันไม่มีเป็นไม่มีตาย แล้วมันเป็อย่างไร ละ? มันเป็สิ่งที่เรารู้สึก หัด มันเป็อย่างไรเรารู้สัย เรารู้สึกได้ อยากเป็

แต่ถ้าเรารู้สึกหัดของเราขึ้น ไป เห็นใหม่ จากการลุ่มลูกลูกหลาน ถ้าเรารู้สึกลูกหลาน เรา จะเห็นไร เราจะเห็นว่าสิ่งที่เรารู้สึกทีเป็สุข สิ่งทีเรารู้สึกหาเพื่อความสุขของเรามันเป็ผลของ วัฏฏะ มันเป็ของชั่วคราว ของชั่วคราว แต่เรารู้สึกมา เรารู้สึกกับใจแล้ว ของชั่วคราวเรารู้สึกมีไว้ คำรงชีวิต แล้วเราจะทำสิ่งใดเพื่อเป็ทรัพย์ของเรา อดีตสมบัติเป็สมบัติของจิตดวงนั้น องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพาน “อานนท์ เราไม่ได้เอาทรัพย์สมบัติ ของใครไปเลย เราเอาแต่สมบัติของเราไป”

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะมาลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพาน “แล้วแต่ สมควรเวลาของเธอเกิด”

นี่อดีตสมบัติ สมบัติส่วนตัว สมบัติส่วนตัวนะ แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็พระโพธิสัตว์ เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเน็วางธรรมวินัยนี้ไว้ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้าปรารถนาจะรู้สัตว์ชนสัตว์ จึงเผยแผ่ธรรมวินัยนี้ไว้เพื่อจะให้เรารู้จักเดินตามนั้น แต่เวลาพระ โมคคัลลานะ พระสารีบุตรเป็พระอรหันต์เหมือนกัน อดีตสมบัติในใจของพระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรเป็สมบัติส่วนตัวของพระ โมคคัลลานะ พระสารีบุตร เอาสมบัตินี้ไป

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยนี้ไว้ สัจธรรมทีเรารู้เรียนมันเป็กิริยา ของธรรม เรารู้สึกมาเพื่อปฏิบัติขึ้นมาให้เป็อดีตสมบัติของใจเรา ใครมีสติมีปัญญาทำได้ขนาด ไหนมันจะเป็สมบัติ เห็นใหม่ เป็ปัจเจกตั้ง เป็สันติทวิภูโก เป็ปัจเจกตั้ง แล้วปัจเจกตั้งอันนั้น

เวลาถึงที่ชุมนุมสาธุชน เอตมมุงกลมุดม สิ่งที่สนทนาธรรมๆ สนทนาธรรมมาจากไหนล่ะ ถ้าไม่มีความรู้ความเห็น มันจะเอาสนทนามาจากไหน เพราะเราจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นสำคัญที่เรามาคุยกัน คุยกันขนาดไหนมันสงสัยทั้งนั้นแหละ เพราะถ้าคนเป็นเขาถามย้อนกลับนะ ไปไม่ถูกหรือ คนเป็นเขาถามได้ เหตุที่มานี้บอกไม่ถูกหรือ เหตุที่มาก็อยู่ในพระไตรปิฎกไง เหตุที่มาก็อยู่ที่ทฤษฎีไง เหตุที่มาก็เป็นพุทธพจน์ไง แล้วของเราละ ของเรายังงงๆ อยู่เนี่ย ยังจับพลัดจับผลูอยู่

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา อุตตสมบัติ เห็นใหม่ เราเสียทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เราจะเสียอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต เราจะสละชีวิตเพื่อรักษาธรรม ธรรมะอยู่ปากตาย ถ้าธรรมะอยู่ปากตาย ถ้าได้ทำขึ้นมาแล้วมันถึงไม่มีอะไรเกิด ไม่มีอะไรตาย ถ้าไม่มีอะไรเกิดตาย นี่สมบัติของเรา เรามาทำบุญกุศลเพื่อเหตุนี้แหละ ทำบุญกุศลเพื่อจิตใจเป็นสาธารณะ ทำบุญกุศลคือการเสียสละ จิตใจมันมีของมัน จิตได้สำนึกมันเหนียวแน่น มันยึดมันถือมันของมัน การเสียสละคือการฝึกฝนของมัน ริไซเคิลอารมณ์ความรู้สึกของเรา หมุนเวียนไป ออกไป หมุนเวียนออกไปด้วยการเสียสละ เสียสละแล้วมันจะย้อนกลับมา การสร้างบารมีแบบนี้ ถ้าการสร้างบารมี จิตใจที่เป็นสาธารณะมันพึ่งเหตุพึ่งผลไฉน

ไอ้มันพึ่งมากองไว้ใจ แต่จิตได้สำนึกมันค้ำ จิตได้สำนึกมันยึดของมันนะ ธรรมะพระพุทธรูปเจ้ากองอยู่ข้างนอก แต่กิเลสครอบครองหัวใจ แต่เราฝึกหัด ฝึกเข้าไป เวลามันสงบขึ้นมา อธิปไตยสมาธิ นี่สักแต่ว่าๆ มันเป็นสติจิต มันเข้าถึงตัวมัน ถ้าเข้าถึงตัวมัน มันปล่อยวางร่างกายเลย ละ วางไว้เลย สักแต่ว่า

ถ้ามันรับรู้ร่างกาย นี่มันรับรู้ได้ ถ้าใครเคยเข้าถึงอธิปไตยสมาธิ สักแต่ว่า ไม่รับรู้สิ่งใดเลย ไม่รับรู้สิ่งใดๆ เลย สักแต่ว่ารู้ ตัวมันเอง ตัวจิต ปฏิสนธิจิต ตัวมันรู้ตัวมันเอง แต่มันไม่รับรู้ร่างกาย ถ้าไม่รับรู้ร่างกาย มันไม่มีอายตนะกระทบ ตา หู จมูก ลิ้น กายมันกระทบไม่ได้ มันไม่รับรู้สิ่งใดเลย แต่ใจมันรู้ นี่ไง ถ้ามันเข้าถึงสัจจะความจริงอันนั้น มันรู้ของมันได้ ถ้ารู้ของมันได้ สิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติกันเพื่อเหตุนี้ เพื่อประโยชน์นี้

มันมีที่ไปที่ไป ไม่ใช่มันจะลอยลงมาจากฟ้าหรือ สิ่งที่ลอยลงมาจากฟ้า ที่เราศึกษามาเป็นภาคปริยัติ ศึกษาเพื่อความรู้อันนี้ โลกนี้เจริญเพราะปัญญา เราศึกษามาเพื่อปัญญา ปัญญาอย่างนี้ปัญญาเพื่อประดับเกียรติ แต่ถ้าภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากจิต มันอยู่กับจิตตลอดไป มัน

เป็นอริยสัจ มันฝังไปกับใจ ถ้ามามาเมื่อไหร่ตอบได้เมื่อนั้น เมื่อไหร่เมื่อนั้นเลย กิเลสมันถึง สอดแทรกไม่ได้ไง กิเลสมันสอดแทรกไม่ได้ เพราะเวลามันขยับ เสวยอารมณ์ จิตมันกระเพื่อม ขึ้นมา จิตกระเพื่อมขึ้นมาเพราะทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายจิต ทำลายต่างๆ ไปแล้ว มันไม่มี แล้วมันไม่มี แล้วที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปี สื่อสารอะไร

ถ้ามันสื่อสาร มันขยับตัว มันพร้อมตลอด นี่ถึงว่ามันเป็นอัตโนมัตติง ฉะนั้น กิเลสถึง สอดแทรกเข้ามาไม่ได้ ถ้ากิเลสมันสอดแทรกเข้ามาไม่ได้ มันจะเอาสิ่งใดมาเป็นความสงสัย มันจะ เอาสิ่งใดมาเป็นความผลอเรือว่าตายแล้วมันจะไปไหน มันอะไรเป็นอะไรตาย มันวิตกกังวลไป ทำไม มันไม่มีหรอก

แต่เราศึกษามาแล้ว เราบอกว่ามรรคผลนิพพานมี แต่เราก็สงสัย แล้วเกิดมาจากไหนก็ไม่รู้ ตายแล้วจะไปไหนก็ไม่รู้ จะเป็นจะตาย เขาวิตกกังวลไปหมด สิ่งใดที่มันเกิดขึ้นบนลูกขนพองไป หมดเลย อันนี้เพราะมันยังไม่ใช่ภาคปฏิบัติ ถ้าภาคปฏิบัติ เราทำบุญกุศลเพื่อสร้างอานาจาสนา บารมี ฟังเหตุฟังผล ฟังเหตุฟังผล เหตุผลที่เหนือกว่าไง

เวลาครูบาอาจารย์ท่านสอนกัน เห็นไหม จิตใจที่สูงกว่า จิตใจของหลวงปู่มั่นท่านชักนำ ท่านดึงจิตใจของลูกศิษย์ลูกหาสูงขึ้นๆ ความคิดที่ดีกว่านี้ยังมีอยู่ จนไปถึงที่สุดแห่งทุกข์ จบสิ้นของ คุณงามความดี ความดีหมดไป ข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว ถ้ามันจบสิ้นของคุณงามความดี จบสิ้นอย่างไร มันต้องบอกจุดเริ่มต้นได้ ระหว่างที่เราดำเนินการ ธรรมะที่ตั้งแต่เริ่มต้น ท่ามกลาง และที่สุด มัน พุดได้ แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่เวลาท่านภาวนาไปแล้วท่านคิด ท่านพูดถึงธรรมะเริ่มต้น ถึง ท่ามกลาง เวลาพูดถึงที่สุด ต่อไปสิ ต่อไปสิ

แค่นี้แหละ ก็แค่นี้นิพพานไป

เห็นไหม คนที่เขาเริ่มต้น ท่ามกลาง ที่สุด ที่สุดมันที่สุดอย่างไร ที่สุดมันสรุปลงอย่างไร? ทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายสถานที่ที่มารมันอยู่ เห็นไหม

เวลามารมันนอนอยู่ในใจของเรา มันครอบครองในหัวใจของเรา มันก็สุขสบายของเรา เรา ศึกษาธรรมามันก็นอนอยู่ในใจสบาย เราก็ศึกษาของเราไป ศึกษาเป็นความรู้ เป็นเกียรติ ศึกษา มาเพื่อประดับเกียรติของเรา เรามีความรู้มาก เราเข้าใจสิ่งต่างๆ แต่กิเลสมันยังนอนครอบครองใน หัวใจเลย ทำความสงบของใจเข้าไป ล้มลุกคลุกคลานเกือบเป็นเกือบตาย ถ้าจิตสงบเข้าไปถึงตัว

มันแล้ว ฐิติจิต แล้วถ้ามันออกใช้ปัญญาของมัน ปัญญาโดยภาวนามยปัญญา มันเริ่มจะกรอง เริ่มจะชำระล้าง เริ่มตำรอก เริ่มคายออก คายเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป จนถึงที่สุด

จนถึงที่สุด เห็นใหม่ ในการปฏิบัติเราหวังกันตรงนั้น ถ้าตรงนั้นเป็นผลของเรา เราปฏิบัติของเรา เป็นความจริงของเราแล้ว นี่เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาสอนเข้ามาในใจของเรา ในใจของเราไม่ต้องเถียงกับใคร ไม่ต้องไปยุ่งวุ่นวายกับใคร ใจของเรานี้แหละ เราคอนี้สงสัย เราไม่รู้ ความลับไม่มีในโลก เรานี้รู้ แล้วถ้าเราทำความจริงขึ้นมา ความจริงขึ้นมา สัจจะขึ้นมา เราก็รู้อีกเหมือนกัน เราเป็นคนรู้เอง

เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ เห็นใหม่ “อานนท์ ไม่มีกำมือในรณะ ไม่มีความลับ ใครทำจริงได้จริงเหมือนกันหมด สัจธรรมมีหนึ่งเดียว”

เราเป็นชาวพุทธนะ เราเป็นบริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เราได้รับการฝากฝังไว้ แต่เรายังไม่ได้รับรสความเป็นจริง เรายังไม่ได้สมบัติแท้ อันนั้น

เราเป็นชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากศาสนาไว้กับบริษัท ๔ เราเป็นอุบาสก อุบาสิกา เราเป็นผู้ที่ได้รับพินัยกรรม ได้รับสิ่งที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้ แล้วพยายามฝึกหัดค้นคว้าขึ้นมาจากหัวใจของเรา ไปค้นหาที่ไหนก็ไม่เจอหรอก ค้นหาในหัวใจของเรา ทำใจของเราให้สงบแล้วเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา เราจะได้สมบัติที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้เป็นสมบัติของเราเอง